

L'apocalipsi

Com viurà la gent d'aquí tres o quatre segles? La crisi climàtica, la contaminació i la pèrdua de biodiversitat fan pensar que el món del futur no serà gaire millor del que tenim ara, però alguns escriptors encara tenen esperança i l'han bolcada en els llibres. Núria Perpinyà, Mar Bosch Oliveras i Santiago H. Amigorena s'endinsen en l'apocalipsi i la fi de l'espècie humana amb tres novel·les lluminoses i alhora crítiques.

◆◆◆◆ Núria Juanico Llumà

“El capitalisme encara està al començament, veurem coses pitjors”

El punt de partida de *Diatomea* (La Magrana, 2022) és terrorífic, gairebé impensable: un prestigiós científic està convençut que cal eliminar rius, mars, llacs i oceans del planeta. “Hem de matar l'aigua”, diu Bekele en la primera frase de l'última novel·la de Núria Perpinyà (Lleida, 1961). En la seva imaginació, el 2222 el canvi climàtic és encara més ferotge i evident que ara i les inundacions amenacen la humanitat. “Em preocupa molt. Me n'adono davant de fets puntuals, com quan vaig tornar a l'Aneto i vaig veure el retrocés de la glacera. Tot això es perd per sempre”, subratlla l'escriptora.

En el seu primer llibre de ciència-ficció, Perpinyà crea una societat amb ressons de l'actual però més avançada, i amb algunes qüestions ja superades. La ciutadania es fa anàlisis diàries que determinen la ingesta de pastilles per alimentar-se i a les escoles no són els mestres els que ensenyen els infants sinó a l'inrevés. Les guerres ja no existeixen perquè a la política només hi poden accedir dones i les ecologistes tenen el poder. El mestissatge també ha abolit el racisme, però “com a contrapartida hi ha un cert desarrelament, perquè les feines són nòmades”, diu Perpinyà.

El disbarat més gran

Rere el desig del protagonista d'acabar amb l'aigua hi ha una història pertorbadora sobre com la demagògia pot marcar el futur (i el present) de la humanitat. “Estem veient que una barbaritat en contra de la raó pot tenir milions de seguidors. Per això volia imaginar el disbarat més gran i explicar com es pot convèncer la població de tirar-lo endavant a través d'un discurs efectista”, assenyala l'escriptora.

Bekele és un home engegat i convençut, capaç de fer qualsevol cosa per aconseguir el que vol. “És l'arquetip del científic boig, però, com passa amb molts governants i persones, no saps si és molt intel·ligent

Núria Perpinyà fotografiada a Barcelona la setmana passada.

CRISTINA CALDERER

o molt ruc”, diu Perpinyà. La novel·la retrata com una estratègia comunicativa eficaç sovint aconseguix més que no pas el missatge en si: “Quan una persona té una retòrica potent i atractiva, crea una empatia. I, alhora, potser hi ha un científic que podria donar bones solucions polítiques però que no se sap fer entendre. Estem vivint en un món on la comunicació és clau, i això pot ser molt bo o molt perillós”.

A les obres de Perpinyà ressonen sovint els cants del Romanticisme, i *Diatomea* no n'és una excepció. “Hi ha fragments de Byron, de Victor Hugo, de Shelley i de Thoreau barrejats amb les meves paraules”, diu l'escriptora. A la novel·la preval l'empenya d'un capitalisme salvatge fet d'especulacions immobiliàries al

mar i peatges i autopistes als oceans. “Un dels problemes actuals és la privatització dels recursos naturals. El capitalisme encara està al començament, veurem coses pitjors”, pronostica l'escriptora, sense deixar-se endur del tot per les idees més fosques: “Ho veig amb pessimisme, però confio que se solucionaran les coses. Lluitant, evidentment”.

DIATOMEA
NÚRIA PERPINYÀ
LAMAGRANA
336 PÀG./19,90 €

a
llegim

44-45

- Entrevista a l'escriptor i hel·lenista Pedro Olalla
- Nova traducció de 'Jacques el Fatalista', el clàssic de Denis Diderot

46-47

- Anna Carreras llegeix 'Trio', l'últim fenomen mil·lennial
- Ressenya del clàssic de ciència-ficció 'Solaris'

t'està esperant

L'escriptora gironina Mar Bosch Oliveras publica *L'edat dels vius*. DAVID BORRAT

“Totes les distopies són una denúncia dels totalitarismes”

De la crisi dels 40 se'n poden treure moltes coses, entre les quals una novel·la apocalíptica. Després de cinc novel·les situades més al terreny del realisme màgic i de la fantasia, Mar Bosch Oliveras (Girona, 1981) volia escriure sobre com ens afecta el fet de fer-nos grans i què fa la societat amb els vells. L'escriptora imagina dos finals per a l'espècie humana –un darrere l'altre– a *L'edat dels vius* (Univers, 2021).

Som al 2406, en una societat on ningú envelleix. Bosch hi desplega “la cosificació, l'enaltiment de la bellesa concentrat en la joventut i el que ens passa a les dones, que tenim una data de caducitat”. “A partir d'una edat, no se'ns veu i tot s'accelera”, explica. És una societat que desapareix en una tarda, quan tothom es fa vell de cop i mor sobtadament. Només sobreviu la protagonista de la novel·la, l'Elisa Neri, una dona de 40 anys que iniciarà una fugida al mar. L'oceà la transporta fins a una illa de dissidents que s'han oposat a la joventut eterna i pateixen

els mals de fer-se grans. A través d'ells, Bosch posa a la teulada del lector una sèrie de reflexions: “¿La decisió de no ser joves per sempre els ha portat conseqüències? ¿Seríem capaços d'escollir una vida així? Alguns hi han llegit un enaltiment de la gent gran, però a mi m'interessava més enaltir la capacitat humana per decidir i per sospitar dels mecanismes de poder que ens tenen controlats i que fan callar la dissidència per sistema”.

Esperança sense edulcorar

Bosch s'emmiralla en els clàssics per construir una història que planta davant del lector alguns mals de la societat actual. Ho fa amb la ironia esmolada que caracteritza la seva veu literària i que vesteix d'humor situacions aparentment més pròximes a la tragèdia. “Hi ha un traspuament lluminós per respecte als vius”, explica Bosch, que assenyala que la pandèmia ha contribuït a donar-li aquest to “més de lectura esperançada però sense edulcorar”.

Estructurada en dues parts –i un epíleg que deixa el final a mer-

cè del lector–, la novel·la actua com una eina per reflexionar sobre el present. “Les distopies són un mirall negre que denuncia i evidencia uns fets davant la societat. Poden ser interpretades com un senyal d'avertiment, una manera de dir que potser encara som a temps d'arreglar-ho”, diu. Els mecanismes de control de la població per part dels governs li preocupen, i ho equipara a la síndrome de la granta bullint: “Totes les distopies són una denúncia als totalitarismes. Ens hem de plantejar si no ens adonem que ens estem quedant bullits tots plegats”.

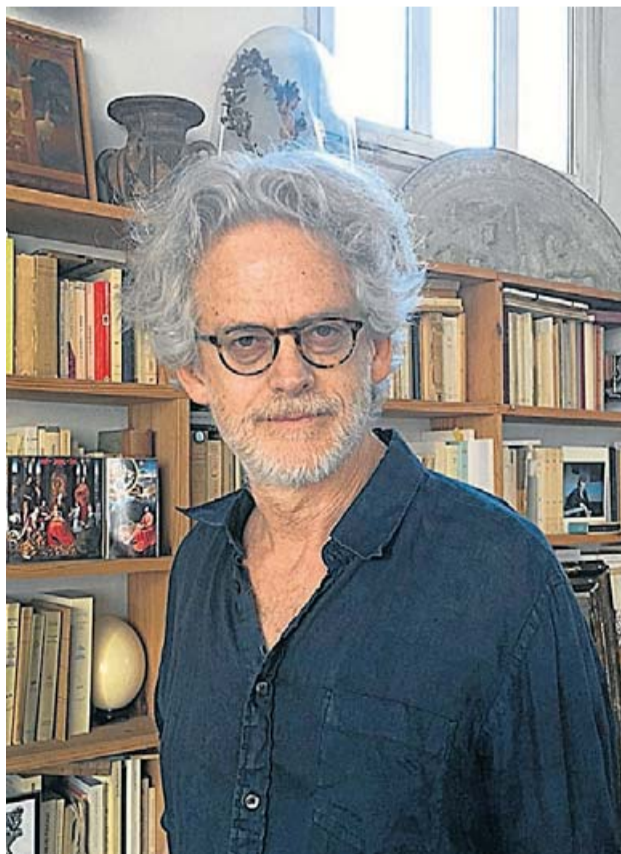

L'EDAT DELS VIUS
MARBOSCH OLIVERAS
UNIVERS
176 PÀG./19 €

“Estem vivint la fi d'una forma d'humanitat”

Quan Santiago H. Amigorena (Buenos Aires, Argentina, 1962) va publicar *Mes derniers mots* el 2015, la idea d'una pandèmia mundial o d'una guerra a Europa eren dos escenaris més propis de la ciència-ficció que de la realitat. El 2022, la mirada ha canviat radicalment i el llibre ha pres una altra dimensió. *Les últimes paraules* –publicada ara en català per Edicions 62 amb traducció de Jordi Martín Lloret i en castellà per Literatura Random House i traducció de Lúcia Vázquez Jiménez– relata els últims dies dels dos últims humans supervivents del planeta, després que un virus pràcticament hagi acabat amb la humanitat.

“La meua intenció era mostrar com el final del món provoca un moment de gran tendresa. Entre els últims éssers humans no hi ha raó per barallar-se pel poder o el menjar”, explica l'escriptor, que viu a França des que tenia onze anys i se sent tant francès com argentí. Amigorena va marcar la *rentrée* francesa del 2020 amb *El gueto interior*, un llibre que li va valdre el premi dels llibreters de Nancy-

Santiago H. Amigorena publica *Les últimes paraules*. MARION QUANTIN / EDICIONS 62

Le Point i el va fer finalista del Goncourt, el Renaudot, el Decembre i el Médicis. Aquella novel·la sobre l'exili guarda algunes connexions amb *Les últimes paraules*, com l'aproximació que fa a la memòria. “La transmissió és molt important, però no l'hem de fer obligatòria. Potser amb una mica menys de memòria Rússia i Ucraïna no estarien en guerra”, diu Amigorena. El llibre té una versió cinematogràfica que es va estrenar el 2020: està dirigida per Jonathan Nossiter i protagonitzada per Charlotte Rampling i Nick Nolte.

Les ruïnes de la humanitat

Escrita de forma fragmentada, la novel·la acompanya un adolescent i un ancià de més de 120 anys al qual anomena Shakespeare en els seus últims passos pel planeta. És el 2086 i a la terra només queden les ruïnes de la humanitat. “Saben que moriran. Es reuneixen i esperen el final amb amor i amistat”, explica l'autor, que combina “l'horror i la bellesa” en un relat filosòfic sobre el sentit de la humanitat. Al llibre, el jove es pregunta pels errors de les persones que

l'han precedit i que han conduït a l'extinció humana.

“El més terrible és pensar que el futur serà terrible i que no hi serem per als nostres fills. Sentim que estem a prop del final, i per això tot el que fem és tan suïcida. Però nosaltres no viurem el final del món, el viuran les dues o tres generacions següents”, afirma. Des del seu punt de vista, el declivi de les persones ja ha començat, i és palpable amb esdeveniments recents com la pandèmia i la guerra a Europa. “Estem vivint la fi d'una forma d'humanitat, però estic convençut que l'ésser humà pot ressorgir davant de qualsevol cosa –subratlla l'escriptor–. Veig aquest final amb optimisme, i de la mateixa manera ho transmeto al llibre”.

LES ÚLTIMES PARAULES
SANTIAGO H. AMIGORENA
EDICIONS 62 / RANDOM HOUSE
TRAD. JORDI MARTÍN LLORET
152 PÀG./15,90 €